

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Qui dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris, in sanguine suo. Sectio XIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

locum citatum interpretatur. *Qui* abrorum, inquit, suorum motus bene gerere sciunt, non immerito reges vocantur, sed eius ipsa continentia mensuratione tangitur plerumque omnipotens Deus eius superbiam deserens. immunditiam operis cadere permittit: Itaque regem baltheum dissolvit, quando propter elationis culpam calliditas in eis cingulum destruit. Posterior ratio est Divi Ambrosij lib. 2. de Abraham cap. 10. super illud Genes. 17. Dicitur est ad Abraham, *Faci me fecere, & pignam te in gentem magnam, regesque ex te egredientur. Ex genere Abrahæ, inquit Ambr. non solum reges erant dignitate, verum etiam illi reges, qui peccato non servierunt. Vincat eos malitia. Quæ ratio etiam est, Divi Gregorij lib. 26. Moralium cap. 26. Quia, inquit, tentationum suarum motibus non consentiendo succumbere, sed regendo præesse nonerunt, id quod vel ipso natura lumine cognovit M. Tullius: is enim in Oratione pro P. Sylla, sic ait, loquens eum Torquato accusatore: *Quare neque me peregrinum posthac dixeris, ne grauius refutere, neque regem, ne deridere, nisi forte regium tibi videtur ita vivere, ut non modo homini nemini, sed ne cupiditati quidem vili seruias, contemnere omnes libidines.* & sic interpretatur D. Gregorius illud Iob 36. *Reges in throno collocat in perpetuum, id est, iustus ab hac potestate regiminis ad potestatem transfert retributionis: Porro aduerte, hunc iustorum principatum & regnum non pugnat cum ea seruitute, de qua loquitur Apostolus ad Rom. 6. Nescitis quoniam cui exhiberis vos seruos ad obediendum, serui estis eius cui obeditis, sine peccati ad mortem sine obedientia ad iustitiam: gratias autem Deo, quod fuistis serui peccati, obeditis autem ex corde in eam formam doctrina, in qua traditi estis, liberati autem a peccato serui facti estis iustitiae. Quo loco illud iustitiae, dandi casus est, magnamque vim continet, eandem videlicet cum illa, qua quis diceret, se alicui factum esse seruum, quod imperiosius est, & magnificentius, quam si quis diceret, se factum esse alicuius seruum: cum namque dicit se factum esse alicuius seruum, innuit se non sponte, sed per vim factum esse illius seruum, at cum dicit, se factum esse illi seruum, vltionem, & spontaneam significat seruitutem: sic igitur docet Paulus iustos, seruos factos esse ipsi iustitiae vltione scilicet, & voluntaria seruitute, in qua tamen vera ac propria libertas, imò & illusterrimus principatus regnumque continetur: & è contrario, liberum esse iustitiae, scilicet servitus appellatur ibidem ab Apostolo, cum subiungit: *Cum enim serui essetis peccati, liberi fuistis iustitiae: ut etiam iustitiae, dandi casus est, hoc est, non habuistis præclaram iustitiae seruitutem, extra imperium, scilicet eius, facti, sed miseriam à iustitia libertatem, cum turpissima peccati seruitute & captiuitate coniunctam.***

Secunda ratio ex Ambrosio Gen. 17. 6.

Reges ex genere Abrahæ qui peccato non seruiunt. Tullius.

Gregorius. Iob 36. 7.

Rom. 6. 16.

Seruius iustorum libertas vera, & propria. Imptorum libertas seruitus captiuitas.

Qui dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris, in sanguine suo.

SECTIO XIII.

GRÆCE est τὸς ἀγαπᾶν ἡμᾶς, & λούειν ἡμᾶς: hoc est, ei qui dilexit nos, & lauit nos. Quoniam verò hi dandi casus non habent, Græcè quo referantur, existimauit Erasmus in scholiis suis super Apocalypsim, eos non ad Christum, sed ad Patrem pertinere, ut sit sensus, Christum fuisse testem fidelem Patri, qui dilexit nos, & lauit nos: verum hæc interpretatio nullo modo est recipienda, cum editioni vulgata aduersetur, & manifestè pugnet cum ipso contextu, tum quia illa verba, *testis fidelis*, non immediate cum istis conueniunt, sed interseruntur alia, quæ haud dubiè ad Christum spectant. A Iesu Christo, inquit, qui est testis fidelis, primogenitus mortuorum, & princeps regum terræ, qui dilexit nos, & lauit nos, ubi cernis illud, *Qui dilexit & lauit*, ad primogenitum mortuorum, hoc est, Christum, necessario referendum: tum quia cum additur, *In sanguine suo*, manifestè ostenditur id non posse in

Erasmus interpretatur.

Patrem, sed in Christum conuenire: nec Erasmus bene respondet, dici Patrem lauisse nos per sanguinem Christi, cum enim Græcè non sit αὐτοῦ Spiritu leni, sed αὐτοῦ Spiritu crasso, hoc est, non sit eius, sed suo, illudque αὐτοῦ ad eundem, *Qui dilexit, & lauit* manifestè pertineat, palàm est de Christo non de Patre fermonem esse. Quare existimamus vitiatam esse Græcam lectionem, & in vetustis exemplaribus, quibus vltus est interpretatio fuisse τῶ ἀγαπήσαντι ἔλυσαντι, sed vel ἔλυσαντος ἔλυσαντος, vt referatur ad ἡσὺν χριστὸν vel ὁ ἀγαπήσας ἔλυσας, vt iungatur cum ὁ μάρτυρ, ὁ πικρὸς, ὁ ὀρωποῦτος, ὁ ἀργῶν. Nisi quis malit cum Aretha dicere, τῶ ἀγαπήσαντι ἔλυσαντι ad sequentia spectare, iugendumque cum illis verbis, *Ipsi gloria & imperium*, vt sit sensus, *Ei qui dilexit nos, & lauit nos in sanguine, ipsi gloria & imperium in secula seculorum*: sed quoniam ea expositio coacta videtur, & non admodum vulgata, citationi consentanea, prior responsio nobis magis probatur. Quod ad rem spectat: Commendat Ioannes Christi

Ephes. 5. 25. Duplex Christi amor in homines. *Hier. 31. 3.* Cogitationes antiquæ apud Esai. *Esai. 25. 1.* *Euseb. Cas. Psal. 24. 6.* *Augustin.* *Rupertus.* *Cant. 1. 1.* *Incarinatio æterni amoris signum* *Osculum pedis quid.*

aduersus homines amorem, de quo etiam loquitur Paul. ad *Ephes. 5.* cum ait, *Christus dilexit Ecclesiam, & tradidit semetipsum pro ea.* Duplex est autem amor Christi erga homines considerandus. Alter, quo ante tempora seculi a ex æternitate nos dilexit, quatenus Deus est, de quo loquitur per Hierem. cap. 31. *In charitate perpetua dilexite, ideo attraxite miserans.* Hic autem amor in eo positus est, quod ex æternitate quosdam prædestinauit, & pro omnibus carnem sumere, & mori statuit, quæ sunt cogitationes illæ antiquæ, de quibus loquitur Esai. c. 25. *Domine Deus menses tu, & exaltabo te, & confitebor nomini tuo, quoniam fecisti mirabilia, cogitationes antiquas fideles, Amen,* id est, cogitationes, quas ex æternitate de hominum salute habuisti, opere complesti. Sic enim interpretatur eum locum Euseb. Cæsar. lib. 2. demonst. Euang. c. 32. huc spectat illud *Psal. 24. Reminiscere miserationum tuarum Domine, & misericordiarum tuarum, quæ à seculo sunt,* quemadmodum interpretatur D. August. in comment. eius loci. *Huius dilectionis actum,* inquit Rupertus hoc loco. *Ecclesia suspirans vna voce in Cantico ait, Osculetur me osculo oris sui, quia meliora sunt vbera tua vino,* seu vt est in Hebræo, *Quia meliores sunt amores tui vino.* Vbi perspicuum est, peti incarnationem, in significationem huius amoris antiqui. Nec enim spona petit osculum pedum, quod ancillarum est, & ad quod admissa est

Psal. 2. 12. *Quid manuum* *Quid in em facies.* *Luc. 7. 44.* *Quid denuc oris* *Christus, os Dei.* *Hier. 15. 19.* *Galatinus.*

Magdalena. *Lucæ 7.* nec osculum manuum in signum subiectionis: quemadmodum accipiendum est illud *Psal. 2. Apprehendite disciplinam,* pro quo in Hebræo est, *Osculamini filium:* hoc sensu, manum filij osculamini, & ita eum tamquam verum, ac legitimum principem recipite. Nec osculum frontis, seu faciei, quod erat signum beneuolentiæ, & hospitalitatis, de quo loquitur Christus *Lucæ 7. Intraui in domum tuam, osculum mihi non dedisti:* sed petit osculum oris, quod amoris est ardentissimi: *Oris,* inquam, id est, ipsius Christi, qui os Dei appellatur: veluti Hierem. 15. *Si conuerteris conuertam te, si separaueris pretiosum à vili, quasi os meum eris.* Vbi per, *os,* Christum intelligit Galatinus libro 3. de Arcanis catholica veritatis cap. 2. & fauet translatio Ionathæ, quæ si habet, *Si conuerteris impios, vt fiant iusti, beneplacitum Verbi mei complebis.* Quo loco per *Verbum* secunda persona Trinitatis intelligitur, alioqui enim beneplacitum in verbum creatum non conuenit.

II. Alter amor, quo Christus nos dilexit, fuit post incarnationem in assumpta carne. Factum est, inquit Rupertus, quod optauit Ecclesia, venit dilectus, atque omnium gratiarum delibutus unguentis, in secreto virginalis uteri cubiculo, diu desideratum culum dilectæ porrexit. Vtrumque amorem complexus est Ioannes, cum dixit cap. 13. *Cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos.* Verbum enim *Dilexisset,* ad priorem amorem, *Dilexit,* verò ad posteriorem pertinet: quem amo-

rem magis moriendo demonstravit. Sic illud, *In finem*, interpretatur Cyrillus *Alex.*
 Alexandrinus in eum locum. Atque huius amoris vis tanta fuit, ut ipse Domi-
 nus per Malachiam capit. i. eam exaggerans dicat, *Dilexi vos*, quae verba plerique
 per Apoliosesim, siue reticentiam dicta existimant, ut omnia verba amanti debent
 significetur, simulque indicetur quadam tacita Dei querimonia, hoc sensu, sem-
 per *dilexi vos*, & usque aded *dilexi*, tamen vos, pro tali dilectione, nihil aliud quam
 peccata rependitis. Quod enim querimoniam verba ista contineant, perspicuum
 est ex ijs, quae statim subiiciuntur, & dixisti, in quo dilexisti nos, id est, tam ingrati
 estis, ut amorem meum, beneficiaque ex eo profecta non agnoueritis, quin po-
 tius dixeritis, *In quo dilexisti nos*.

Secundò, aduertendum est, rectè postquam dictum fuit, & princeps regum terra, III.
 additum esse. *Qui dilexit nos*, ut ex personae diligentis dignitate, amoris præstan-
 tiam intelligeremus. Quare illa verba *Qui nos*, per Antithesim intelligenda sunt,
 hoc sensu, pulcher sedos, pius impios, princeps regum terra, viles homunciones.
 Atque hanc ob causam Paulus, præter alias, charitatem Christi, nimiam appella-
 vit ad Ephes. 2. *Ergo natus a filij ira, sicut & ceteri, Deus autem, qui diues est in miseri-*
cordia, propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos. Idemque expendit Apосто-
 lus ad Romanos 5. cum ait, *Commendat Deus charitatem suam in nobis, quoniam*
cum peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est. Pro commendat habetur Græ-
 cè, *συνιστά* quod non solum commendare significat, sed etiam nobilem & notum
 facere, atque illustrare, & quoniam nobile quiddam atque illustre est, inimicis
 benefacere meritò dicitur Deus charitatem suam nobilem, illustrèmq; osten-
 disse, cum pro peccatoribus, hoc est, pro inimicis mortuus est. In cuius rei fi-
 guram Moyses Æthiopiis adamavit, Numerorum 35. Denique tantus fuit in
 homines amor Christi, ut omnem scientiam, & cognitionem nostram superet,
 ut disertis verbis docet Apostolus ad Ephesios 3. *Scire etiam supereminentem scientiam*
charitatem Christi: vbi illa scientia, datius est, qui à supereminentem, regitur, omnem scien-
 ut sit sensus charitatem *ti* excedere omnem scientiam, hic enim sensus
 redditur à Græco contextu, *ita* habet, *ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγαπῆν,*
 nam Græcum, *ὑπερβάλλουσαν*, gignendi calum postulat, atque aded *ὑπερ-*
βάλλουσαν τῆς γνώσεως, idem est, ac supereminentem scientiam, siue cogni-
 tioni.

Tertiò rectè dicit, *Dilexit nos, & lauit*, quia, ut notauit Richardus de S. Victo-
 re in hunc locum, *Non lauisse, nisi dilexisset*, quare non prius lauit, & post dilexit,
 sed prius dilexit, & postea lauit: atque aded nos adhuc sedos dilexit, quod signi-
 ficauit Paulus verbis antè citatis ad Romanos 3. *Cum peccatores essemus Christus*
pro nobis mortuus est, eumque sensum habent verba illa sponæ, Cantorum 1. Ni-
gra sum, sed formosa, filia Hierusalem, sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis,
 id est, *Nigra sum, ex me, sicut tabernacula Cedar, sed tamen sic dilecta, reddita sum*
Formosa sicut pelles Salomonis. Quæ expositio est Diui Bernardi sermone 25. in
 Cantica.

Quartò, Notandum est verbum, *Lauit*, quod dicit magnam vim sanguinis, quæ
 non solum ad aspergendos, sed etiam ad lauandos omnes homines sufficeret: vbi
 etiam maximè splendat diuinæ bonitatis, & amoris largitas, cum enim vel vna
 sanguinis Christi guttula, ad redimendos omnes homines sufficeret, totū nihilo-
 minus sanguinem voluit effundere: quam ob causam hominum redemptio ap-
 pellatur copiosa Psal. 129. *Quia apud Dominum misericordia, & copiosa apud eum*
 redemptio. Quem locum expendens D. Bernard. serm. 22. in Cantica. *Bene, inquit,*
copiosa re-

copiosa, siquidem non gutta, sed vnda sanguinis quae per partes corporis emanauit. Et eadem ratione appellatur excelsus Lucae 9. Erat, ait, Moyses, & Helias visi in maiestate, & dicebant excessum, quem completurus erat in Hierusalem. Idcirco etiam existimo, passionem Christi per mare rubrum fuisse significatam, verè enim vis illa sanguinis, mare fuit sanguinem, in quod omnes merfi, & abluti fuimus.

VI. Quintò, volunt interpretes illis verbis, *In sanguine suo*, alludi ad sacrificia legis veteris, vt sit veluti quaedam antithesis, & indicetur Christum non lauisse nos sanguine vitulorum, sed suo ipsius sanguine. Ea que ratione redemptionis beneficium magnopere exaggerari, quod videlicet Christus suo ipsius sanguine dignatus fuerit hominem liberare, quam emphasim quoque agnosce in illis verbis Apostoli ad Hebræos 9. *Non per sanguinem hircorum, aut vitulorum, sed per proprium sanguinem, semel introiuit in sancta.* Volunt etiam, significari illum sanguinem, qui de percusso Christi latere simul cum aqua exiuit Ioannis 19. Quamquam enim Christus per passionem ipsam & mortem nos redemit, tamen illa post mortem sanguinis effusio, hanc ipsam redemptionem, & abluionem typicè significauit. Vnde omnes ferè Patres aiunt, ex latere Christi Ecclesiam profectam, sicut ex Adami latere Euam, indeque omnia Ecclesie sacramenta manasse. Quae de re legendus est præcipuè Diuus Augustinus tractatu 120. super Ioannem, vbi ponderat verbum *Aperuit*, quo vsus est Euangelista, *Non dixit*, inquit Augustinus, *percussit, aut vulnerauit*, sed, *aperuit, vigilante verbo Euangelista vsus est, vt illud quodammodo vita est in* panderetur, unde sacramenta Ecclesie manauerunt.

Hebr. 9. 12. Effusio sanguinis ex Christi latere quid significauerit. Ioan. 19. Ecclesie sacramenta unde manauerunt. August.

VII

Sextò, & postremò, Ioannes vim sanguinis Christi mirificè commendat, cum ait, *Lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo.* Nouum enim est, sanguinem habere vim lauandi, & quod plus est dealbandi, id quod habes capite septimo huius operis, cum dicitur, *Isti sunt qui lauerunt stolas suas: & dealbauerunt eas in sanguine agni.* Vbi vides rubi cundo sanguini tribui vim dealbandi, quod instar nixi est, idque miraculum significasse Esaiam capite primo, cum dixit, *si fuerit occata vestra vt coccinum, quasi nix dealbabitur: & si fuerint rubra, quasi vermiculus, vt nix lana alba erunt.* Existimat Tertullianus lib. 4. contra Marcionem c. 10. his verbis, *Dimissorem delictorum Christum recognosce: si fuerint, inquit, delicta vestra tanquam roseum, velut niuem exalbabo, & si tanquam coccinum, velut lanam exalbabo: in roseo sanguinem ostendens Prophetarum: in coccino, Domini, vt clariorem.* Itaque Tertullianus coccineum colorem non refert ad peccata cum communi expositione, sed ad sanguinem Christi, hoc sensu. Si peccata vestra sanguine Christi rubuerint instar coccini, hoc est, si Christi sanguine coccineo peccata vestra ablueritis, sicut nix, vel sicut lana dealbabitur. Atque eodem modo videret eum locum intellexisse

D. Augustinus lib. 12. contra Faustum Manichæum cap. 42. Eandem expositionem innuit Diuus Basilius in magnis Asceticis, interrogatione 10. & Diuus Cyprianus libro 2. testimoniorum aduersus Iudæos cap. vltimo. vbi eo Esaiæ testimonio probat, peccata nisi per sanguinem Christi remitti non posse. Quare licet communis expositio eos colores ad peccata ipsa referat, vt sit sensus, quamuis peccata vestra sint veluti coccinum & vermiculus, id est, difficillimè abluui possint, quemadmodum ij colores difficillimè abluuntur, tamen si penitentiam egeritis, ego ea omnino auferam: nihilominus tradita expositio rejicienda non est, imò tanquam literalis etiam amplectenda, cum sit tantorum Patrum, & literæ non repugnet. Ad eundem Christi sanguinem spectauit regius Propheta Psal. 50. cum dixit: *Asperges me Domine hyssopo & mundabor lauabis me, & super niuem dealbabor: Vbi per asperisionem hyssopi alludit Dauid ad expiationem leprosi, quam*

August. D. Basil. Cyprian.

Psal. 50. 9.

in medium

leprosi, quæ hyssopo peragebatur, ut habetur Levit. 14. simulque tacite se-
 sum appellat: & quoniam illa per hyssopum aspersio, non nisi adhibito p-
 immolati sanguine, in quo hyssopus tingebatur, fieri solebat, haud dubie ad
 stisanguinem, quem spiritu prævidebat, pro humano genere fundendum, quo
 hominum mentes erant ablunda, Propheta respexit. Eodemque mysterio vide-
 tur Esaias ad Christum in cruce positum, sub quo tinctum sanguine, spectasse cap.
 52. cum dixit: *Iste asperget gentes multas*, alludens scilicet ad eandem tinctum in san-
 guine hyssopi, asperzionem, quo leprosi aspergebantur, indicaret eo Christi
 sanguine uniuersos mortales, ut potest leprolos fore aspergebendos. Quod verò se-
 quitur, *Et super niuem dealabor*: efficacitatem Christi sanguinis significat, qui non
 solum lauandi, sed etiam super niuem dealbandi vim habuerit: quod sicut veri-
 tatem, ita & admirationem continet. Quis enim non admiratur sanguinem ea vi
 præditum, ut eos quos tinxerit, instar niuis ad os efficiat?

Hoc ipsum prædictum fuerat à Jacob Patriarcha, Genes. 49. In benedictione
 Iudæ, illis verbis: *Lauabis in vino stolam tuam, & in sanguine uæ pallium tuum.*
 Mirum enim est, ut aduerterunt Diodorus, & Gennadius in eum locum, vino
 stolam lauati, & sanguine uæ, quod idem est, pallium abluui, & quanquam per
 stolam & pallium, humanitas Christi communiter intelligatur, cuius acciden-
 talem gloriam Christus sua passione promeruit, tamen utrumque ad Ecclesiam
 refert Origenes homilia 17. super Genesim. *Stola*, inquit, *Christi qua lauatur in vino,*
eius Ecclesia intelligitur, quam ipse mundauit sanguine suo: in huius enim sanguinis vino, id
est, lauacro regenerationis à Christo lauatur Ecclesia, in morte enim, id est, in sanguine ipsius
baptizatur: ad Rom. 6. In sanguine autem uæ quomodo amictum suum lauit? Amictus
propinquior quadam est corpori vestis, quam stola, & ergo, qui prius per lauacrum loti stola
eius fuerunt effecti, posteaquam ad sacramentum sanguinis peruenerint, amictus eius esse
dicuntur. Vbi obiter obserua, quanta puritas, & uitæ sanctitas ad Eucharistiam
sumendam requiratur: siquidem per communionem, amictus, id est, interius
Christi indumentum efficiuntur. Eundem locum de Ecclesia intellexit D. Am-
brosius libro de benedictionibus Patriarcharum cap. 4. In sanguine, inquit, uæ
lauit pallium suum, id est, gentes sanguine suo. Sic etiam interpretatur D. August. lib.
12. contra Faustum Manichæum capit. 42. Denique hanc sanguinis Christi effi-
cacitatem pulchra similitudine declarat D. Chrysostomus homil. 45. in Ioan-
nem: Quemadmodum, inquit, si quis liquefacto auro manum, vel linguam injiciat, quam
primum deauratur, ita anima immersa sanguine Christi, aurea redditur: resurgit enim ve-
hementius igne fluium, neque incendit, sed abluat quidquid comprehenderit.

Leuit. 14.
 Explicatio le-
 prosi.

Esai. 52. 15.

VIII.
 Gen. 49. 11.
 Diodor.
 Gennad.

Ecclesia sto-
 la Christi ex
 Origenes.

Quanta pu-
 ritas ad Eu-
 charistiam
 sumendam
 requiratur.
 D. Ambros.
 Augustin.

Pulchra si-
 militudo ex
 Chrysost.

Fecit nos regnum, & sacerdotes Deo, & Patri suo.

SECTIO XIII.

QVONIAM Christus Dominus rex simul est, & sacerdos, utramque ho-
 norem suis impertiuuit, ut simul reges, ac sacerdotes essent, iuxta illud 1. Petr. 2. 9.
 2. *Vos autem genus electum regale sacerdotium.* Regnum quidem nos fecit (sic enim
 habes inferius capit. 5. *Fecisti nos Deo nostro regnum*) quia regno caelesti ascriptus,
 Sacerdotes autem, non quod omnes Christiani sine discrimine sacerdotes sint,
 ita ut nulla sit ordinum in Ecclesia diuersitas, quæ fuit hæresis Lutheri in libro de
 missa priuata, & vnctione Sacerdotum: verè enim est in Ecclesia sacerdotum
 consecratio, quam non habent omnes Christiani: qua de re legendi sunt præci-

1. Petr. 2. 9.
 Apoc. 5. 10.

Luth. hæres.

